

ЗВ'ЯЗКОВИЙ КОМПОНЕНТ У СКЛАДЕНОМУ ІМЕННОМУ ПРИСУДКУ З ОСНОВНОЮ ЧАСТИНОЮ, ВИРАЖЕНОЮ ІМЕННИКОВОЮ СЛОВОФОРМОЮ

У статті розглянуто засоби вираження зв'язкового компонента складеного іменного присудка з основною частиною – іменниковою словоформою, окреслено ступені десемантизації різних груп дієслів.

Ключові слова: складений іменний присудок, зв'язка, десемантизація.

Розвиток функційного напрямку у лінгвістиці сприяє тому, що увага дослідників зосереджується на когнітивному і функційному аспектах аналізу мовних одиниць. Особливо складним для вивчення лишається питання інтерпретації словоформи у не властивій їй синтаксичній ролі. Однією з актуальних проблем на сьогодні є формалізація семантики в слові не тільки на морфологічному, але й на синтаксичному рівнях. До цієї проблеми належить питання про виділення різних груп дієслів, здатних виступати у ролі зв'язки в іменному складеному присудку. У статті зроблено спробу проаналізувати всі можливі групи дієслів, уживаних у зв'язковій функції. Метою дослідження є з'ясування рівня десемантизації дієслова-зв'язки в іменному присудку.

Складений іменний присудок є аналітичною сполукою, що має основну та допоміжну частини. Допоміжна частина переважно матеріально не виражена або виражена абстрактним чи напівповнозначним дієсловом. Проте у ролі зв'язки може виступати і повнозначне дієслово, зазнаючи граматикалізації, тобто часткової втрати значення. Отож до зв'язкових компонентів традиційно зараховують нульову, абстрактні, напівповнозначні і повнозначні зв'язки.

Нульова зв'язка. Складені іменні присудки з нульовою зв'язкою є найуживанішими. Це пов'язано з тим, що у більшості випадків уживання іменник виступає у формі називного відмінка, яка, дублюючи підметову форму, позначає його додаткову характеристику. Сама по собі зв'язка у таких реченнях є зайвою, надлишковою, вона вживається або у книжних, наукових текстах, або у діалектному мовленні. О.О. Потебня зазначав, що звук позначає ті об'єкти, що важко відтворити в уяві, які не можна охопити думкою. Тому “що слабша енергія думки, то більше вона потребує звуку як зовнішньої опори” [11, 39].

Виділення нульових форм було пов'язано передусім з їхньою здатністю вступати у парадигматичні зв'язки з формами, матеріально вираженими [16, 6, 14], однак важливими є й інші чинники. Оскільки у реченні протиставляються парадигматичні й синтагматичні зв'язки, то в результаті позалінгвальних впливів (тенденція до економності, виразності мови тощо) деякі форми просто стають для мовлення „надлишковими”. Тому їхній зміст і граматичну функцію, хоча й опосередковано, перебирають на себе інші форми у реченні, які, проте, можуть належати до часової парадигми: *Я вчитель* (тепер. час) – *Я був учителем* (минул. час) – *Я став учителем* (майб. час). До того ж є частина конструкцій, у яких складно виділити співвідносні парадигматичні одиниці. Наприклад: *Я – до нього!* У таких випадках можна говорити про протиставлення однієї словоформи не іншій словоформі, а цілому класу подібних одиниць.

На думку Є.М. Галкіної-Федорук „нульові форми не адекватні зниклим формам у мові. Нульові форми – це граматичні значення, що не виражені мовними засобами” [3, 8]. Тому це не опущення надлишкової форми, оскільки уявлення про імпліцитну зв'язку у цьому випадку зберігається. Г.О. Золотова зауважує, що модель судження і модель речення не є тотожними – один із важливих компонентів судження може бути відсутнім у реченні. Це пояснюється тим, що живому мовленню „властива лапідарність, тобто неповне вираження” [там само, 10].

У реченнях з іменним присудком, основна частина якого виражена непрямыми відмінками (безпрійменниковим родовим, місцевим з прийменниками **на, в** або орудним з прийменниками **з, під**), важко встановити потрібну зв'язку. Пор.: *Хто з вас з „родом”, а хто „безрідний”, розберіться самі* (Є. Дудар); *Все під контролем* (М. Соколян). Г.О. Золотова зазначає, що деякі моделі речень просто „не допускають до свого складу повнозначне дієслово” [4, 192]. Отже, імпліцитним може бути не лише абстрактне дієслово, але й повнозначне.

Відсутність дієслова у реченні може бути показником того, що структура речення зумовлена лише потребою пояснити, розширити, уточнити, дати чіткішу характеристику об'єкта, наприклад: *Душа суб'єкта Маслини не нашого „Символу віри”* (Є. Дудар); – *Вона [рушниця] з глушителем?* (Я. Валетов). Отже, незважаючи на те, що дієслово як ознакове слово є центральною одиницею речення, у мові займають особливе місце конструкції з іменним предикатом. Екзистенційне дієслово, хоча й мислиться, проте не є визначальним. Причому відсутність зв'язки потверджує думку про те, що іменна частина складеного

присудка не залежить від зв'язки, не є призв'язковою частиною. На думку Г.О. Золотової, „не словоформа стоїть при зв'язці, а зв'язка при присудку” [4, 175].

Абстрактні й напівповнозначні зв'язки. Абстрактні зв'язки похідні від дієслів, які втратили своє лексичне значення і виступають як „чиста” граматична форма для позначення таких категорій, як час, спосіб, особа тощо. У ролі неспеціалізованих зв'язок виступають дієслова, які частково зберігають своє конкретне лексичне значення і здатність вимагати формальної або семантичної відповідності від іменникового компонента. Неспеціалізовані й спеціалізовані зв'язки відрізняються ще й формами іменного елемента присудка: спеціалізовані зв'язки поєднуються зі спеціалізованими іменними формами, а неспеціалізовані – з неспеціалізованими. Це пов'язано з тим, що процес граматикалізації лексичного значення більшості неспеціалізованих зв'язок є незавершеним.

На сьогодні суперечливим лишається питання щодо визначення кількості абстрактних і напівповнозначних дієслів, здатних виступати у ролі зв'язки. Одні вчені вважають, що у ролі зв'язки може виступати тільки абстрактне дієслово **бути**, яке виражає лише граматичні значення часу, способу, роду або особи і має найвищий ступінь граматикалізації [8, 36]. О.О. Шахматов [249, 260] до цього розряду зараховував також дієслова **стати, являти собою, становити собою**, а Н.Ю. Шведова ще **означати, називатися** [12, 120], семантика яких зберігається у присудках частково і які за умови виконання ролі зв'язки у іменному присудку переходять до розряду абстрактних. Н.Л. Іваницька розширює кількість допоміжних дієслів, зараховуючи до розряду зв'язок ті дієслова, що характеризуються „мінімальним обмеженням їх функційної участі у вираженні лексичного змісту присудка“: **ставати, вважатися, здаватися, відправлятися, зватися, називатися, залишатися, означати** [7, 33]. Основною ознакою цих дієслів у ролі зв'язки є те, що вони відповідають сполукам з абстрактним дієсловом **бути**: **вони залишалися людьми – вони були людьми**, тобто утворюють з відмінковими формами тісну семантичну єдність: *Після великих «червінкових» ... жнив, ...ми залишилися не сухими безсмертниками, а хоч блаженськими, хоч надломаними й обшарпаними, та все ж стеблами збіжжя* (Б. Антоненко-Давидович); *Крава вважався першим красенем школи* (Л. Денисенко) тощо. Крім того, деякі з них можуть вільно трансформуватися в однокореневе дієслово: **перебувати у тривозі (тривожному стані) – бути у тривозі – тривожитися** тощо. І.Р. Вихованець зауважує, що деякі повнозначні дієслова „(особливо дієслова стану) у певних контекстуальних умовах втрачають лексичне навантаження і зближуються з дієслівними зв'язками іменного присудка” [2, 203].

Напівповнозначні зв'язки можуть виражати значення номінації, представлення (**являти собою, явити, виступати, виглядати, дивитися, служити, рахуватися, доводитися, називатися, іменуватися**); фазові значення зміни стану, переходу з одного стану в інший, незмінності, стабільності ознаки (**стати, ставати, зробитися, перетворитися, прикидатися, залишитися, лишитися**); модальні об'єктивні або модальні суб'єктивні відношення між предметом і предикативною ознакою (**виявлятися, здаватися, здатися, уявлятися**); відношення, пов'язані з семантикою самосвідомості, самоназивання людини (**почуватися, відчувати себе, уявити себе, усвідомлювати себе, оголосити себе, вказати себе**).

Повнозначні дієслова у ролі зв'язки. Функція повнозначного дієслова у ролі зв'язки викликає суперечливі думки. Одні дослідники вважають, що форма дієслова у таких присудках виконує не властиву їй роль – предикативну і є вторинною. Інші, заперечуючи цей погляд, розглядають роль іменника як специфічного члена речення [1; 8–11; 15]. Відома також думка вчених, які пропонують виділити ще складний присудок, у якому предикативність виражена двома повнозначними лексемами: іменником і дієсловом, значення яких формує власне присудок. Така кількість поглядів пояснюється тим, що межа між повнозначними та допоміжними дієсловами умовна, оскільки будь-яка дієслівна лексема здатна до часткової десемантизації, тобто до втрати певної семи, під впливом виконуваної синтаксичної функції. В українській мові функціонує багато службових і повнозначних дієслів, що можуть виступати у ролі зв'язки, а отже, немає сенсу виводити їхні додаткові компоненти (іменну частину) за межі предиката.

На відміну від іменних присудків з абстрактною або напівповнозначною зв'язкою, кожен з компонентів присудка з повнозначною зв'язкою виконує специфічні функції: зв'язковий елемент виражає граматичне і певне речове його значення, а іменна частина є носієм основного змісту предиката. Такий присудок виражає подвійну інформацію. Пор.: **був студентом – приїхав студентом** – у першому випадку подано інформацію про статус особи, у другому – про статус особи і одночасно про дію, здійснену цією особою. У складеному іменному присудку з повнозначним дієсловом у ролі зв'язки відбувається часткова зміна семантики, що супроводжується вираженням переносного значення, яке в нього вкладає мовець. Дієслово, що позначає конкретну дію, виступає зі значенням характеристичної особи чи предмета разом з іменником, у поєднанні з яким домінанта припадає на іменний компонент. У реченнях з іменним присудком

повнозначне дієслово, виступаючи як зв'язковий компонент, набуває нових значень. Пор., наприклад: *Цілий тиждень лив дощ, як з відра. Цілий тиждень не виходив* Чіпка з двору (Панас Мирний) – *Директор вийшов з трансю* (Л. Дереш); *...Лягали на дно човна і за хвилину опинялись в казковому царстві* (М. Коцюбинський); – *...Малій Франко здивував усіх: він опинився першим учеником* (М. Коцюбинський).

Процес граматикалізації полягає не лише у зміні семантики, а й у переорієнтації функції дієслова. Унаслідок актуалізації функції вираження граматичних значень дієслово втрачає лексичну самодостатність. Отож, виконуючи роль зв'язки, повнозначне дієслово набуває формальних ознак службового слова, причому виконувана функція й часткова втрата лексичного значення стають основними чинниками, що сприяють граматикалізації.

Складений іменний присудок з повнозначним дієсловом-зв'язкою здебільшого набуває ідіоматичності: позначає поняття, постійно відтворювані у мові. У ролі зв'язки можуть виступати дієслова різних семантичних груп: конкретної фізичної дії (**бити, вибухнути**), руху, переміщення, пересування (**йти, ходити, виходити, ставати**), стану (**лежати, стояти**) тощо, які можна замінити простими дієслівними відповідниками або помислити їх як імпліцитні дієслова відповідних семантичних груп.

Найбільшою групою серед іменних присудків з повнозначною зв'язкою є такі, що позначають фізичний та психічний стан суб'єкта (часто з оцінною, суб'єктивною характеристикою) під час виконання дії. Це не випадково, бо стан може виступати як супутній до інших смислів, зокрема виражених через дієслово, у формально монопредикативній, однак семантично поліпропозитивній конструкції. Проте у реченні цей стан переважно виражений складеною конструкцією: „дієслово + відмінкова форма”. „Основна лексема – слово, що виражає стан, – ніби розкладається на дві, у речення вводяться особливі слова допоміжного характеру” [14, 170]. При цьому кількість синтаксичних компонентів лишається сталою, оскільки один із них, елемент зі значенням стану, набуває розчленованого вираження. Іменник у таких конструкціях конкретизує тип стану, дієслово виступає як інтенсифікатор, ідентифікатор тощо.

У ролі зв'язки у таких конструкціях функціонують дієслова різних семантичних груп (класифікація семантичних груп за В.М. Русанівським [1, 326–328]. Для ілюстрації вживання дієслів у непрямому значенні взято перше, пряме значення та переносне дієслів за статтями “Словника української мови”):

пересування, переміщення: ходити – 1. Ступаючи ногами, переміщатися, змінювати місце в просторі (переважно в різних напрямках) протягом певного часу [СУМ, XI, 105]: *Бугай ходив по кругу, красиво вигнувши жирну, в важких зморшках шию* (Г.Тютюнник) – 7. Визнаватися, вважатися ким-небудь або якимсь [СУМ, XI, 109]: *У неї Макс у фаворитах ходить* – мій двоюрідний брат (В.Слапчук); **приходити** – 1. куди, до кого — чого і без додатка. Йдучи, з'являтися десь, у когось; прибувати куди-небудь, до когось пішки [СУМ, VIII, 85]: *Приходила* [Марина] *якось святками в село і хвалилася, що як у місті служити, то й кращого не треба* (Панас Мирний) – 7. у (в) що, рідко до чого. Опинятися, виявлятися в певному душевному або фізичному стані: *Народ прийшов до тями* (М.Соколян); *Сьогодні Романа прийшла у тому ж інститутському платті* (В.Лис); **носити** – ношу, носиш, недок. 1. перех. Те саме, що **нести** 1, 2, але з позначенням повторюваності, тривалості дії, що відбувається в різний час або в різних напрямках [СУМ, V, 445]. **Нести** – 1. Узявши кого-, що-небудь у руки або навантаживши на себе, переміщати, доставляти кудись [СУМ, V, 390]: *Катерина По садочку ходить, На рученьках носить сина* (Т. Шевченко) – 4. Мати, містити в собі ... що-небудь [СУМ, V, 390]: *Вже кілька років носить на душі Серафим Кармаліта оцей важкий тягар – таємне співробітництво в ГПУ* (Д. Гуменна);

статичне положення у просторі: ставати – 1. Приймати вертикальне положення; випрямляючись, підніматися на ноги (про людину, тварину); вставати [СУМ, IX, 624]: *Парасю! — кажу. Тоді вона звелась і стала, блідая й понурая* (Марко Вовчок) – 6. **Душа стає (стала) на місце** у кого, чия – хтось заспокоюється, перестає тривожитися, хвилюватися [СУМ, IX, 624]: *Тільки тепер... Ліна відчула, що душа її стала на місце і спатиме вона спокійно* (О. Гончар).

В аналізованих групах присудки виражають стан суб'єкта саме через наявність у їхньому складі іменників відповідних груп, позначаючи тимчасовий або тривалий стан суб'єкта (часто з темпоральною обставиною, зі значенням певного терміну): *Наступні кілька місяців Дарця перебувала у критичній депресії* (Л. Дереш), перехід суб'єкта в інший стан: *Може, тому його голос бринів кривдою?* (Б. Жолдак); *Пані Держислава впала в екстазіцію, властиву лише дуже відданим колекціонерам* (Л. Дереш), збереження ним попереднього стану: *Пані Шьвста робила вигляд, що не зауважує голодного хлопця з гуртожитку* (Л. Дереш) тощо.

У реченнях *Зал вибухнув аплодисментами* (М. Гримич); *Тим часом гемонський дід Підситок зчинив галас на все село* (Остап Вишня); *Дід заходиться кашлем* (В. Слапчук); *Вона заходиться реготом* (В. Слапчук) дієслова мають подвійне смислове навантаження: позначають різку зміну стану суб'єкта і

означають початок іншого процесу (фазовість). Особливістю цієї групи присудків є те, що вони можуть бути замінені простими дієслівними зі значеннями високого ступеня вияву реакції, стану: **вибухнути аплодисментами – заплодувати, зчинити галас – загаласувати, зайтися кашлем, реготом – закашлятися, зареготатися**.

Незважаючи на те, що більшість дослідників у ролі зв'язки визнають лише повнозначні дієслова руху та стану, у складеному іменному присудку можуть вживатися дієслова й інших семантичних груп, зокрема **діяльності**: *Дідусь працював спочатку лісником, потім – на млині, маслоробці* (О. Овсяников); *Обидвоє працюємо тренерами в басейні “Динамо” вже років з десять* (Ю. Покальчук). Характерною рисою таких присудків є те, що вони сприймаються як одне дієслово. По-перше, повнозначне дієслово **працювати** можна замінити особовою формою абстрактного дієслова **бути**: **був лісником**. По-друге, конструкцію **працював лісником** можна замінити на **лісникувати**. Інші ж конструкції, що не мають подібних відповідників, несуть у собі дієслівну сему “працювати за певним фахом, обіймати посаду”. Така особливість конструкцій пов'язана із заповненням лакун у лексичній парадигмі частин мови.

До цієї ж семантичної групи дієслів належать конструкції з дієсловом **служити** у значенні „бути слугою, прислугою; виконувати роботу по найму” [СУМ, IX, 379]: *Старий Мартович змалку служив наймитом по господарях* (Стеф.) та значенні “працювати, займаючись розумовою працею, а також фізичною працею, пов'язаною не з виробництвом, а з обслуговуванням кого-, чого-небудь” [СУМ, IX, 379]: *У 1921 році переїхав до Москви, де служив у газетах репортером, потім фейлетонистом* (О. Овсяников); а також сполучення з дієсловом **робити** у значенні “займатися якою-небудь справою, діяльністю” [СУМ, VIII, 582]: *П'ять років тому в нього на Орловиці померла жінка, яка робила пташницю в панській економії* (Б. Антоненко-Давидович).

Семантику ставлення до об'єкта передають присудки, зв'язкою у яких виступають дієслова **бити, пороти, роздирати, рвати** тощо: *Видно, ми їх в дитинстві мало „пороли” насками, дорога моя подружка* (А. Олійник); *Багатство відтінків інтонації його промови вбивало навіть професіоналів, а профанів роздирило на шматки* (Л. Дереш).

Мінімальною кількістю прикладів репрезентовано вживання у функції зв'язки дієслів семантичних груп **впливу на об'єкт**: *Це не слухина нагода вправляти такій жінці мізки* (Денис.); *Через якийсь рік начальство ставить мене механіком* (О. Олійник); **набуття суб'єктом або об'єктом певної ознаки**: *... При зрості капіталізму вона [експлуатація селянина] приймає форми гострої, смертельної боротьби* (М. Коцюбинський); **стосунку до об'єкта**: *Харитина Филипченкова цей рік за члена сільської Ради правила* (Остап Вишня); **залежності від об'єкта**: *Наприкінці березня він прийняв присягу як його повноправний член* (В. Лис); **мислення**: *Не пам'ятає її у поганому настрої* (В. Слапчук) тощо.

Основною ознакою аналізованих вище конструкцій є те, що у них однаковою мірою виявляється синтаксична обов'язковість для повноцінного вираження семантики і дієслова, і іменника.

Отже, незважаючи на те, що питання кваліфікації зв'язок та дієслівних лексем у цій функції у складеному іменному присудку є суперечливим, можна зробити висновок: нульовий вияв зв'язки є найпродуктивнішим, оскільки не вимагає спеціальних іменникових форм, поєднуючись з різними словформами; межа між абстрактними і напівповнозначними зв'язками нечітка, адже різні дієслова мають різний ступінь граматикалізації, особливо у певних контекстах, відповідно можуть втрачати семи, переходячи до розряду абстрактних; повнозначне дієслово може частково десемантизуватися або набувати переносного значення, про що свідчить ідіоматичний, а часто і фразеологічний характер іменних присудків. Утрачаючи основну сему (переміщення, пересування, руху, зміни місцеположення тощо), дієслово виражає стан, стосунок до об'єкта, вплив на об'єкт чи залежність від нього, становлячи разом із іменною частиною, цілісну семантико-синтаксичну одиницю. Заважаючи на те, граматикалізація дієслів – процес продуктивний, подальший науковий пошук може бути спрямований на з'ясування стилістичних можливостей реалізації іменного складеного присудка в художніх, публіцистичних, наукових та епістолярних текстах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валгина Н.С. О двусторонней синтаксической связи в современном русском языке / Н.С. Валгина // Русский язык в школе. – 1972. – № 5. – С. 99–104.
2. Вихованець І.Р. Зв'язка / І.Р. Вихованець // Українська мова. Енциклопедія. [редкол.: Русанівський В.М. (співголова), Тараненко О.О. (співголова), М.П. Зяблюк та ін.]. – К. : Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М.П. Бажана, 2004. – С. 203.
3. Галкина-Федорук Е.М. О нулевых формах в синтаксисе / Е.М. Галкина-Федорук // Русский язык в школе. – 1962. – №2. – С. 6–12.

4. Золотова Г.А., Онипенко Н.К., Сидорова М.Ю. Коммуникативная грамматика русского языка / Г.А. Золотова, Н.К. Онипенко, М.Ю. Сидорова. – М., 1998. – 528 с.
5. Історія української мови: Синтаксис / [Арполенко Г.П., Грищенко А.П., Німчук В.В., Русанівський В.М., Щербатюк Г.Х. та ін.]. – К. : Наук. думка, 1983. – 504 с.
6. Ключов Г.Н. О предикативных связках *есть* и *это* / Г.Н. Ключов // Русский язык. Минск. – 1985. – [вып. 5.]. – С.45–56.
7. Ковбаса Н.Л. Розрізнення синтаксичних валентностей дієслівних зв'язок у іменному складеному присудку (за дистрибутивно-трансформаційними ознаками) / Н.Л. Ковбаса // Мовознавство. – 1969. – №6. – С. 31–37.
8. Лекант П.А. Типы и формы сказуемого в современном русском языке / П.А. Лекант. – М. : Высшая школа, 1976. – 145 с.
9. Лингвистический энциклопедический словарь / [под ред. В.Н. Ярцевой]. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – 685 с.
10. Пешковский А.М. Русский синтаксис в научном освещении / А.М. Пешковский. – М. : Наука, 1956. – 420 с.
11. Потехина А.А. Из записок по русской грамматике / А.А. Потехина. – М., 1958. – Т. I–II. – 536 с.
12. Русская грамматика / [под ред. Н.Ю. Шведовой]. – М.: Изд-во „Наука”, 1980. Т. II. – Синтаксис. – М., 1980. – 712 с.
13. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / [за ред. І.К. Білодіда]. – К.: Наукова думка, 1969. – 584 с.
14. Цейтлин С.Н. Синтаксические модели со значением психического состояния и их синонимика / С.Н. Цейтлин // Синтаксис и стилистика / [отв. ред. Г.А. Золотова]. – М.: Наука, 1976. – С. 161–181.
15. Шахматов А.А. Синтаксис русского языка / А.А. Шахматов; [вступ. статья проф. Е.В. Клобукова; редакция и комментарии проф. Е.С. Истриной]. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 624 с.
16. Ширяев Е.Н. Нулевые глаголы как члены парадигматических отношений: автореф. на соискание науч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.01 „Русский язык” / Е.Н. Ширяев. – М., 1967. – 19 с.

В статье рассмотрены средства выражения связочного компонента составного именного сказуемого с основной частью – словоформой существительного, проанализирована степень десемантизации разных групп глаголов.

Ключевые слова: составное именное сказуемое, связка, десемантизация.

The article deals with the means of expressing of copula's component of nominal predicate with the main part – form of nominal, also it researches the grade of desemantization of different verb's groups.

Key words: nominal predicate, copula, desemantization.

УДК 811.161.2: 373.611

В.М. Фурса

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОДОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ НОВІТНІХ ІНШОМОВНИХ НЕВІДМІНЮВАНИХ ІМЕННИКІВ – НАЗВ НЕІСТОТ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті визначено основні тенденції родової диференціації нових іншомовних невідмінюваних іменників, виявлено хитання у встановленні родової належності деяких із них та розбіжності в кодифікації родової ознаки.

Ключові слова: невідмінювані іменники, лексико-семантична група, чоловічий рід, жіночий рід, середній рід.

В українській мові розподіл іншомовних невідмінюваних іменників між родами опосередкований їхньою семантикою, належністю до лексико-граматичного розряду істота – неістота та загальним принципом розмежування назв осіб і назв не-осіб серед іменників – назв істот.

Однією з актуальних проблем української мови є родова диференціація новітніх іншомовних невідмінюваних іменників – назв неістот. Традиційно такі іменники зараховували до середнього роду, оскільки він, як зазначав Виноградов, «був складом для запозичених слів, які своїм звучанням і морфологічною будовою не співвідносилися з типовими формами» [2, 79]. Проте, як засвідчила мовна практика останніх десятиріч, у сучасній українській літературній мові розвиваються специфічні критерії мотивації граматичного роду іншомовних невідмінюваних іменників – назв неістот, що зумовлено мовними й позамовними чинниками, які внесли додаткову мотивацію в наявну структуру родової кваліфікації запозичень. Дослідники граматичних категорій іменника, передусім О.К. Безпояско та А.П. Загнітко, уже відзначали наявність хитань в оформленні категорії роду невідмінюваних іменників – назв неістот [1, 123–129], [3, 89–94]. Це зумовлено багатьма причинами, серед яких варто назвати активне входження нового слова до лексичного фонду української мови, формування системи синонімічних, лексико-семантичних зв'язків, підпорядкування всім граматичним категоріям і виникнення морфологічних зв'язків з системою відмінюваних іменників [3, 179]. Граматичний рід невідмінюваних іменників іншомовного походження здебільшого визначають за граматичним родом того загального відмінюваного іменника, який становить щодо невідмінюваного родово поняття, бо «запозичене слово ... через відсутність морфологічної мотивованості родової належності асоціюється з родовим словом, унаслідок чого граматичний рід загальної назви переноситься на іншомовне слово» [3, 179].